

**МАВЗУ: ЎЗБЕКИСТОНДА СУВ
РЕСУРСЛАРИНИ БОШҚАРИШНИНГ
ҲАВЗА ТИЗИМИ, МАҚСАДИ ВА
ВАЗИФАЛАРИ**

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР
МАҲКАМАСИНИНГ ҚАРОРИ 2003 йил 21 июль, 320-сон**

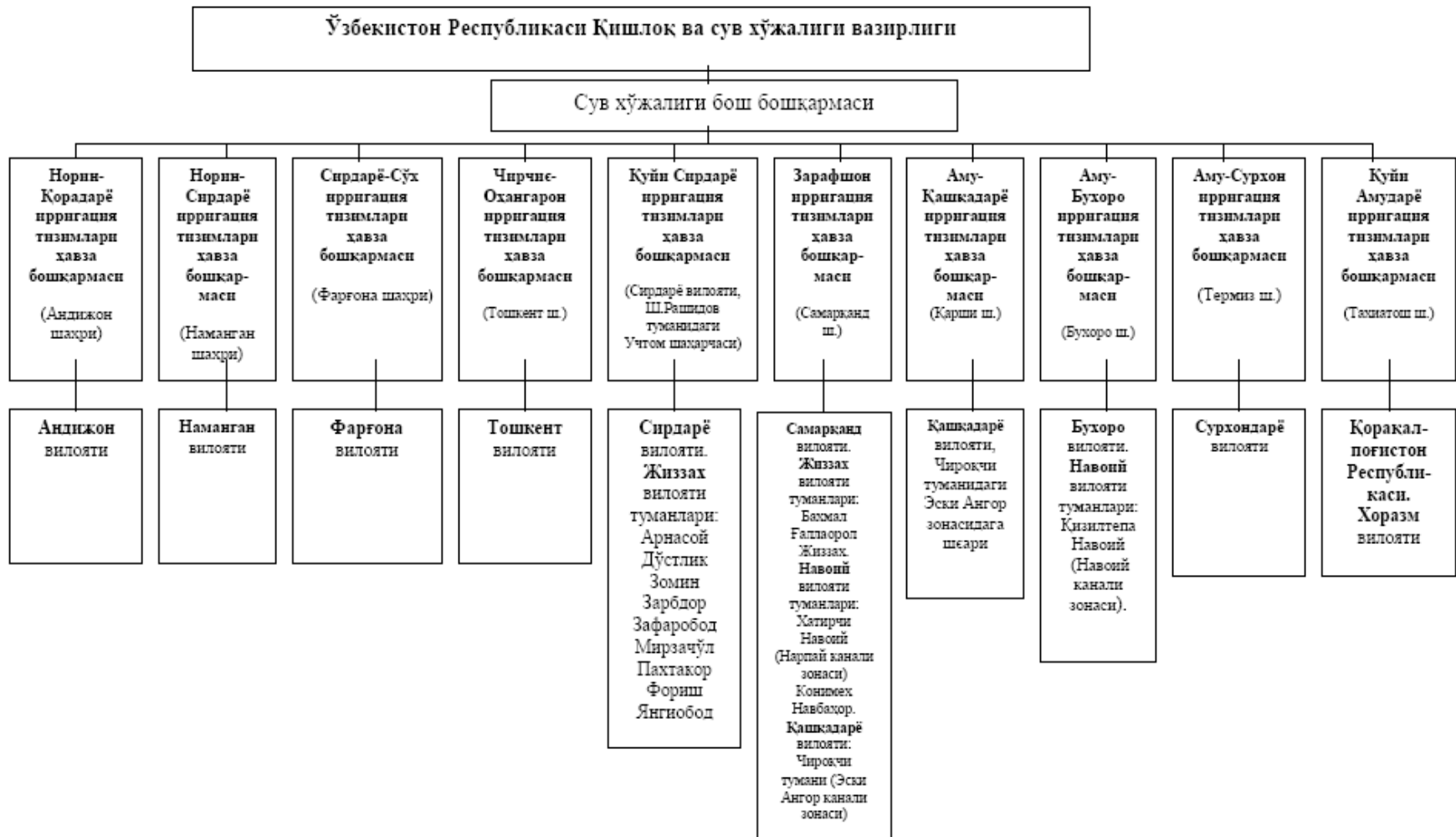
**Сув хўжалигини бошқаришни ташкил этишни
такомиллаштириш тўғрисида.**

*Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Қишлоқ хўжалигида ислохотларни чуқурлаштиришнинг энг муҳим йўналишлари тўғрисида» 2003 йил 24 мартдаги ПФ-3226-сон Фармонини бажариш юзасидан ҳамда ирригация тизимларини бошқаришнинг маъмурий-ҳудудий принциpidан хавза принципига ўтиш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси **қарор қилади:**

*1. Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги, Иқтисодиёт вазирлиги ва Молия вазирлигининг Ўзбекистон Республикаси Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлигининг мавжуд сув хўжалиги ташкилотлари ва хизматлари тузилмалари ҳамда унинг ҳудудий бўлинмалари негизида:

- * Норин-Қорадарё ирригация тизимлари ҳавза бошқармаси;
 - * Норин-Сирдарё ирригация тизимлари ҳавза бошқармаси;
 - * Сирдарё-Сўх ирригация тизимлари ҳавза бошқармаси;
 - * Қуйи Сирдарё ирригация тизимлари ҳавза бошқармаси;
 - * Чирчиқ-Оҳангарон ирригация тизимлари ҳавза бошқармаси;
 - * Аму-Сурхон ирригация тизимлари ҳавза бошқармаси;
 - * Аму-Қашқадарё ирригация тизимлари ҳавза бошқармаси;
 - * Аму-Бухоро ирригация тизимлари ҳавза бошқармаси;
 - * Қуйи Амударё ирригация тизимлари ҳавза бошқармаси;
 - * Зарафшон ирригация тизимлари ҳавза бошқармаси;
- Бирлашган диспетчерлик марказига эга бўлган Фарғона водийси магистрал каналлари тизими бошқармасини ташкил этиш тўғрисидаги таклифи қабул қилинсин.

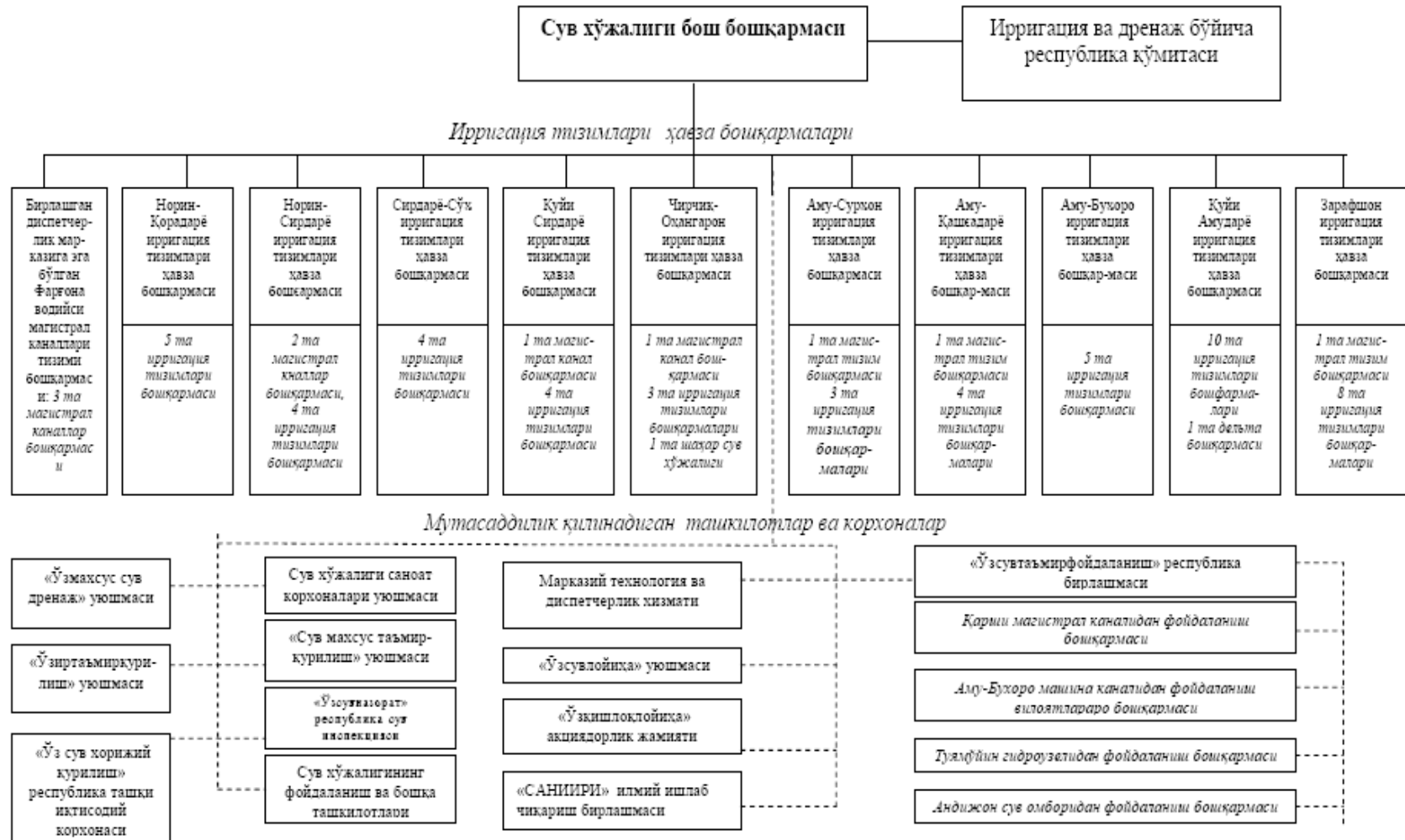
Минтақаларни ирригация тизимлари хавза бошқармаларига бириктиш
Т У З И Л М А С И

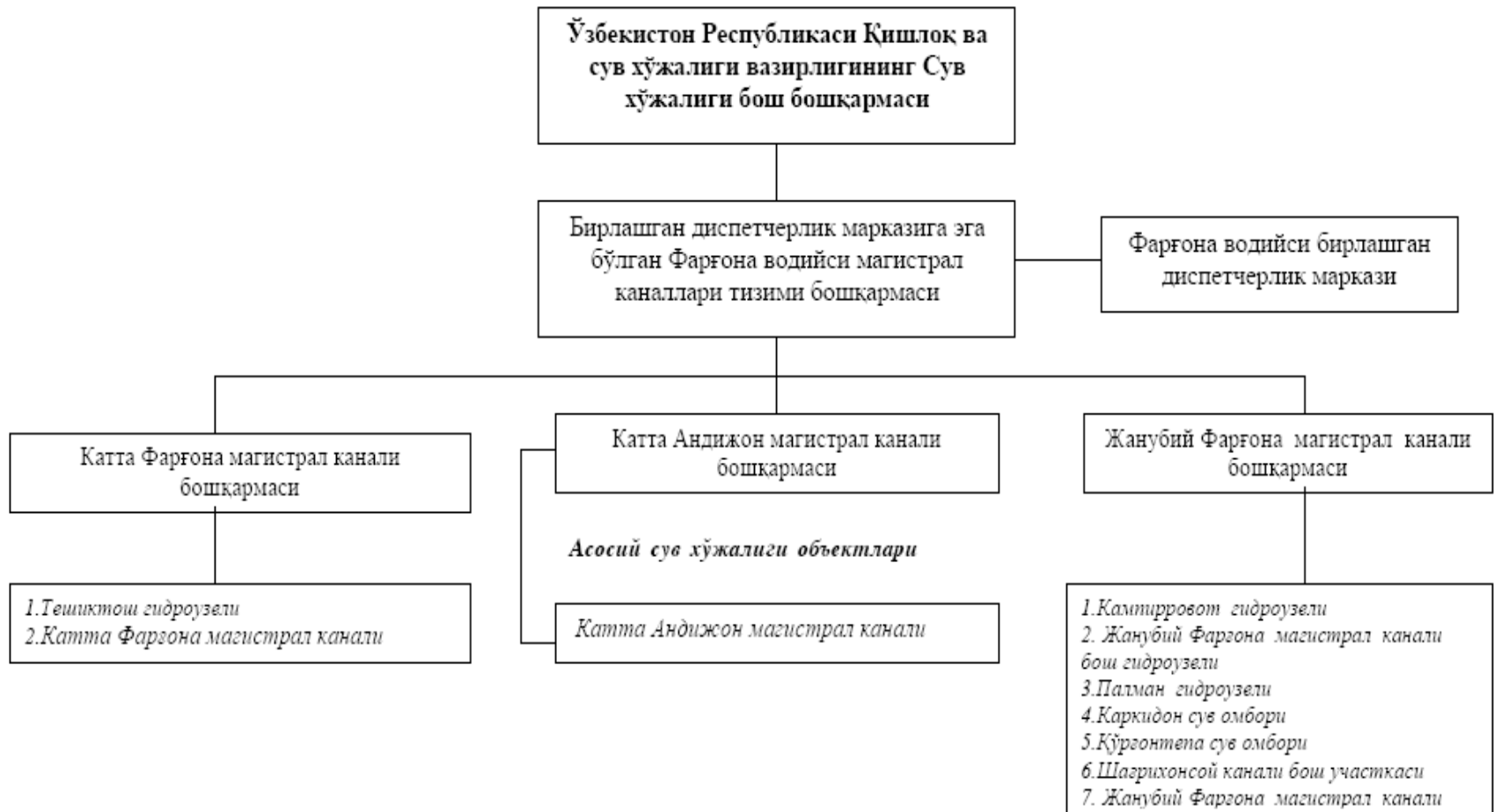
2. Қуйидагилар ирригация тизимлари ҳавза бошқармаларининг асосий вазифалари этиб белгилансин:

- * сувдан фойдаланишнинг бозор принциплари ва механизмларини жорий этиш асосида сув ресурсларидан мақсадли ва оқилона фойдаланишни ташкил этиш;
- * илғор технологияларни жорий этиш асосида сув хўжалигида ягона техника сиёсатини ўтказиш;
- * истеъмолчиларни сув билан узлуксиз ва ўз вақтида таъминлашни ташкил этиш;
- * ирригация тизимлари ва сув хўжалиги иншоотларининг техник ишончилигини таъминлаш;
- * ҳавза ҳудудида сув ресурсларини оқилона бошқариш ҳамда унинг тезкорлигини ошириш;
- * сув истеъмолчилари бўйича сув ресурсларидан фойдаланишнинг аниқ ҳисоби ва ҳисоботини таъминлаш.

Сув ҳўжалигини бошқаришнинг ташкилий тузилмаси

Бирлашган диспетчерлик марказига эга бўлган Фарғона водийси магистрал каналлари тизими бошқармасининг ташкилий тузилмаси

*Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 4 августдаги «Ўзбекистон Республикаси қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги фаолиятини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари» тўғрисидаги ПФ-5134-сон Фармонига асосан Қуйисирдарё, Қуйиамударё ва Зарафшон ирригация тизимлари ҳавза бошқармаларини қайта ташкил этиш ва уларнинг негизида Қуйисирдарё, Сирдарё — Зарафшон, Қуйиамударё, чап қирғоқ Амударё, Зарафшон ва Қуйизарафшон ирригация тизимлари ҳавза бошқармалари ташкил этилди;

Қорақалпоғистон Республикаси Сув хўжалиги вазирлиги
Вазир: Усаков Даулетбай Торебаевич

Норин-Қорадарё ирригация тизимлари ҳавза бошқармаси
Бошлиқ: Хамидов Хушнудбек Собирович

Аму-Бухоро ирригация тизимлари ҳавза бошқармаси
Бошлиқ: Файзиллаев Эркин Бахшиллович

Сирдарё-Зарафшон ирригация тизимлари ҳавза бошқармаси
Бошлиқ: Джураев Шухрат Суярқулович

Аму-Қашқадарё ирригация тизимлари ҳавза бошқармаси
Бошлиқ: Вакант

Қуйи Зарафшон ирригация тизимлари ҳавза бошқармаси
Бошлиқ: Шомуродов Нодир Намозович

Норин-Сирдарё ирригация тизимлари ҳавза бошқармаси
Бошлиқ: Алматов Фозилжон Абдукадирович

Зарафшон ирригация тизимлари ҳавза бошқармаси

Бошлиқ: Раджабов Фарход Валиевич

Қуйи Сирдарё ирригация тизимлари ҳавза бошқармаси

Бошлиқ: Исроилов Шавкат Отамуродович

Аму-Сурхон ирригация тизимлари ҳавза бошқармаси

Бошлиқ: Алимов Тўлқин Жўраевич

Чирчиқ-Оҳангарон ирригация тизимлари ҳавза бошқармаси

Бошлиқ: Абдураззоқов Жахонгир Боқижонович

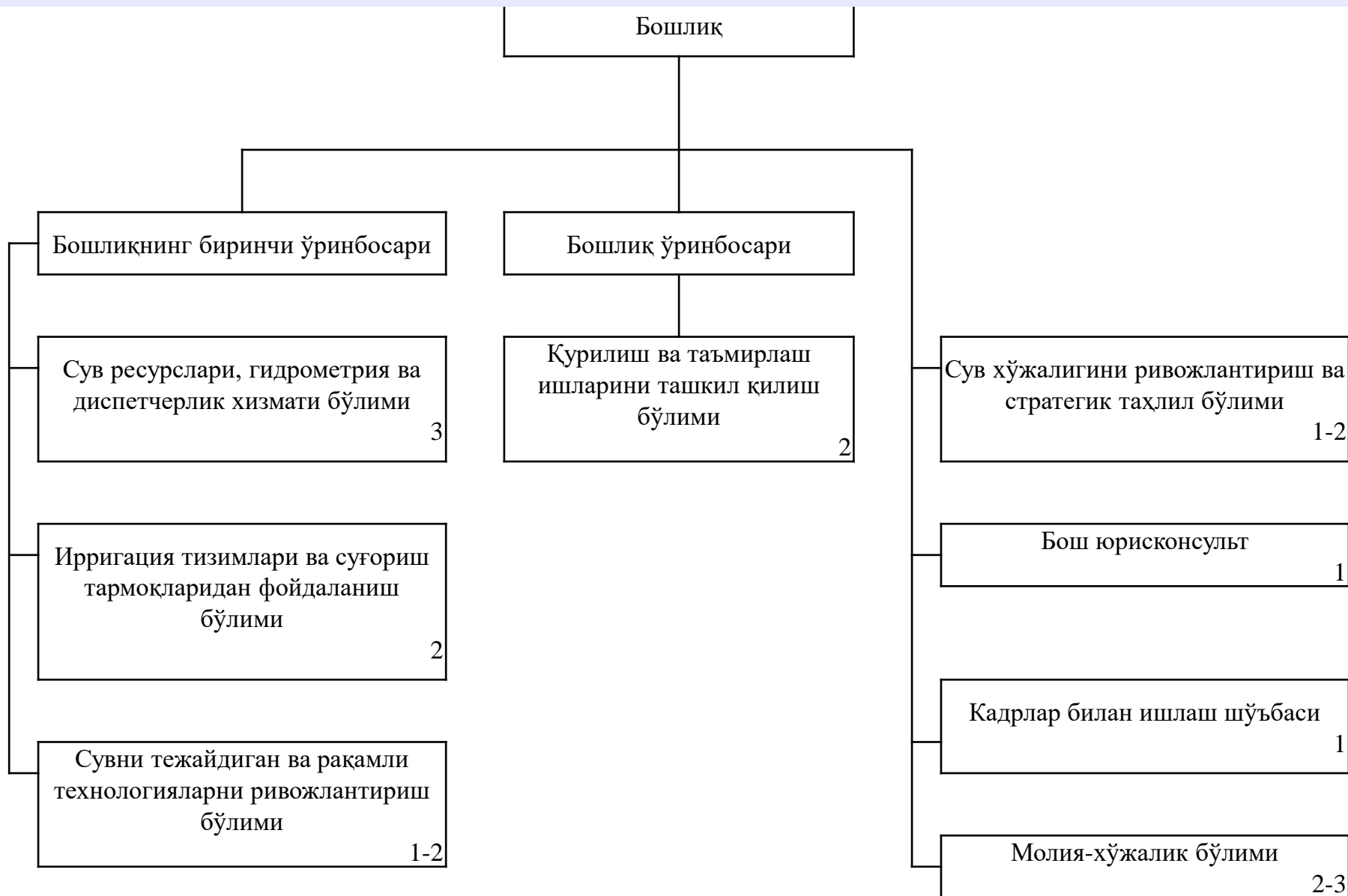
Сирдарё-Сўх ирригация тизимлари ҳавза бошқармаси

Бошлиқ: Турсунов Фахриддин Султонович

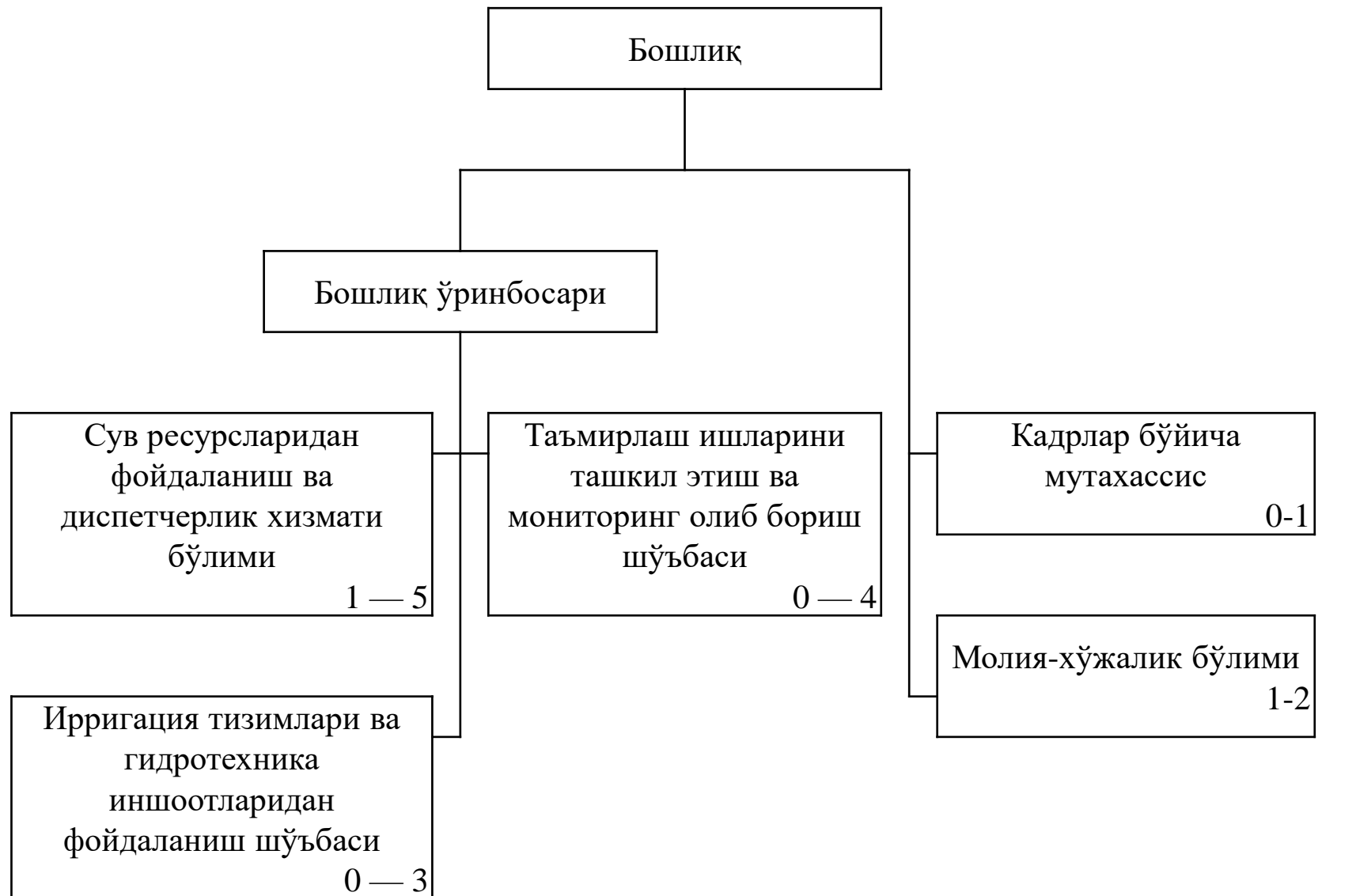
Чапқирғоқ Амударё ирригация тизимлари ҳавза бошқармаси

Бошлиқ: Тоиров Одилбек Рахимбергенович

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 6 апрелдаги ПҚ-5055-сон қарорига 4-ИЛОВ
Ирригация тизимлари ҳавза бошқармалари апаратининг
НАМУНАВИЙ ТУЗИЛМАСИ

Қорақалпоғистон Республикаси Сув хўжалиги вазирлиги ва ирригация тизимлари хавза бошқармалари ҳузуридаги ирригация тизими бошқармалари апаратининг НАМУНАВИЙ ТУЗИЛМАСИ

Т/р	Ташкилотлар номи	Бошқарув ходимларининг чекланган сони
Қорақалпоғистон Республикаси Сув хўжалиги вазирлиги		
1.	«Каттагар-Бўзатов» ирригация тизими бошқармаси	5
2.	«Қуанишжарма» ирригация тизими бошқармаси	7
3.	«Қизкеткен-Кегейли» ирригация тизими бошқармаси	9
4.	«Пахтаарна-Найман» ирригация тизими бошқармаси	10
5.	«Суенли» ирригация тизими бошқармаси	13
6.	Оролбўйи дельта бошқармаси	4
Норин-Қорадарё ирригация тизимлари ҳавза бошқармаси		
7.	«Андижонсой» ирригация тизими бошқармаси	5
8.	«Қорадарё-Майлисой» ирригация тизими бошқармаси	4
9.	«Савай-Оқбурасой» ирригация тизими бошқармаси	4
10.	«Улуғнор-Мазгилсой» ирригация тизими бошқармаси	6
11.	«Шаҳрихонсой» ирригация тизими бошқармаси	6
Аму-Бухоро ирригация тизимлари ҳавза бошқармаси		
12.	«Аму-Қорақўл» ирригация тизими бошқармаси	8
13.	«Тошрабат-Жилвон» ирригация тизими бошқармаси	6
14.	«Хархур-Дуоба» ирригация тизими бошқармаси	7
15.	«Шохруд-Дўстлик» ирригация тизими бошқармаси	7
Сирдарё-Зарафшон ирригация тизимлари ҳавза бошқармаси		
16.	«Зомин» ирригация тизими бошқармаси	7
17.	«Туютортар-Қли» ирригация тизими бошқармаси	4
18.	«Учтом» ирригация тизими бошқармаси	5
Аму-Қашқадарё ирригация тизимлари ҳавза бошқармаси		
19.	«Қарши магистрал канали» ирригация тизими бошқармаси	17
20.	«Миришкор» ирригация тизими бошқармаси	11
21.	«Оқсув» ирригация тизими бошқармаси	8
22.	«Эски анҳор» ирригация тизими бошқармаси	8
23.	«Яккабоғ-Ғузур» ирригация тизими бошқармаси	7

Қуйи Зарафшон ирригация тизимлари ҳавза бошқармаси

«Кармана-Конимех» ирригация тизими бошқармаси	5
«Тошрабат-Ўртачўл» ирригация тизими бошқармаси	5

Норин-Сирдарё ирригация тизимлари ҳавза бошқармаси

«Зардарё» ирригация тизими бошқармаси	7
«Норин-Ҳаққулбод» ирригация тизими бошқармаси	5
«Подшоота-Чодак» ирригация тизими бошқармаси	7

Зарафшон ирригация тизимлари ҳавза бошқармаси

«Оқ-Қорадарё» ирригация тизими бошқармаси	8
«Дарғом» ирригация тизими бошқармаси	11
«Мианкал-Тос» ирригация тизими бошқармаси	5
«Мирза-Пай» ирригация тизими бошқармаси	9
«Нарпай» ирригация тизими бошқармаси	8

Аму-Сурхон ирригация тизимлари ҳавза бошқармаси

«Аму-Занг» ирригация тизими бошқармаси	11
«Сурхон-Шеробод» ирригация тизими бошқармаси	9
«Тўполанг-Қоратоғ» ирригация тизими бошқармаси	11

Қуйи Сирдарё ирригация тизимлари ҳавза бошқармаси

«Боёвут» ирригация тизими бошқармаси	14
«Шўрўзак-Сирдарё» ирригация тизими бошқармаси	11

Чирчиқ-Оҳангарон ирригация тизимлари ҳавза бошқармаси

«Оҳангарон-Далварзин» ирригация тизими бошқармаси	12
«Бўзсув» ирригация тизими бошқармаси	10
«Паркент-Қорасув» ирригация тизими бошқармаси	13

Сирдарё-Сўх ирригация тизимлари ҳавза бошқармаси

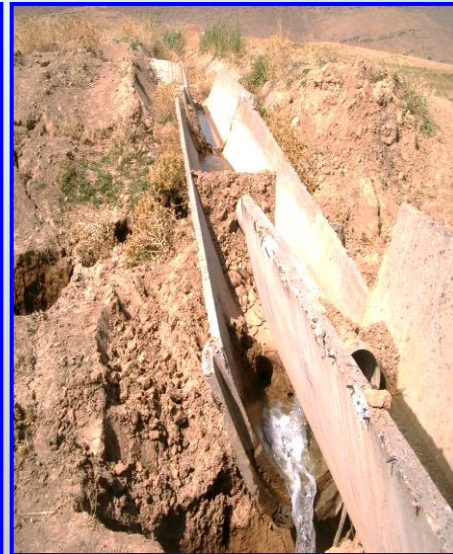
«Исфайрам-Шоҳимардон» ирригация тизими бошқармаси	9
«Исфара-Сирдарё» ирригация тизими бошқармаси	7
«Норин-Фарғона» ирригация тизими бошқармаси	9
«Сўх-Оқтепа» ирригация тизими бошқармаси	7

Чапқирғоқ Амударё ирригация тизимлари ҳавза бошқармаси

Амударё Чапқирғоқ ғимоя дамбалари бошқармаси	5
«Полвон-Ғазоват» ирригация тизими бошқармаси	8
«Тошсақа» ирригация тизими бошқармаси	8
«Шовот-Қуловат» ирригация тизими бошқармаси	

Ички суғориш тармоқлари

Бугунги кунда Республикамизнинг ўртача сув ресурслари 51,0 млрд.м³ бўлиб, шундан 46,0 млрд.м³ сув қишлоқ хўжалигида фойдаланиб келинаётган бўлса ушбу сувларнинг 30 фоизи ёки 15,0 млрд.м³ қисми ички хўжалик тармоқларининг носозлиги сабабли техник йўқотишларга сарфланмоқда. Вахоланки ўртача 1 гектар майдонни суғориш учун ўртача 10-12 минг.м³ сарфланса 15,0 млрд. м³ сув билан 1,25-1,5 млн.гектар ерни суғориш мумкин.

Далада сувчи йўқ, сув қаровсиз ташлаб қўйилган

Ўқ ариқ олинмай суғорилмоқда

Ички ариқ тозаланмаган

Ер тўғри текисланмаган

АМЕРИКА ҚЎШМА ШТАТЛАРИДА СУВ ХЎЖАЛИГИНИ БОШҚАРИШ ТИЗИМИ

Изоҳ: Сув ресурсларидан фойдаланиш ва истеъмол қилишда (сувдан фойдаланувчилар ва сув истеъмолчилари турига қараб) 1 м^3 сугориш суви учун тўлов $0.15-0.45$ сент/ м^3 ни ташкил этади.

ИСПАНИЯДА СУВ ХЎЖАЛИГИ ТИЗИМИНИ БОШҚАРИШ ТИЗИМИ

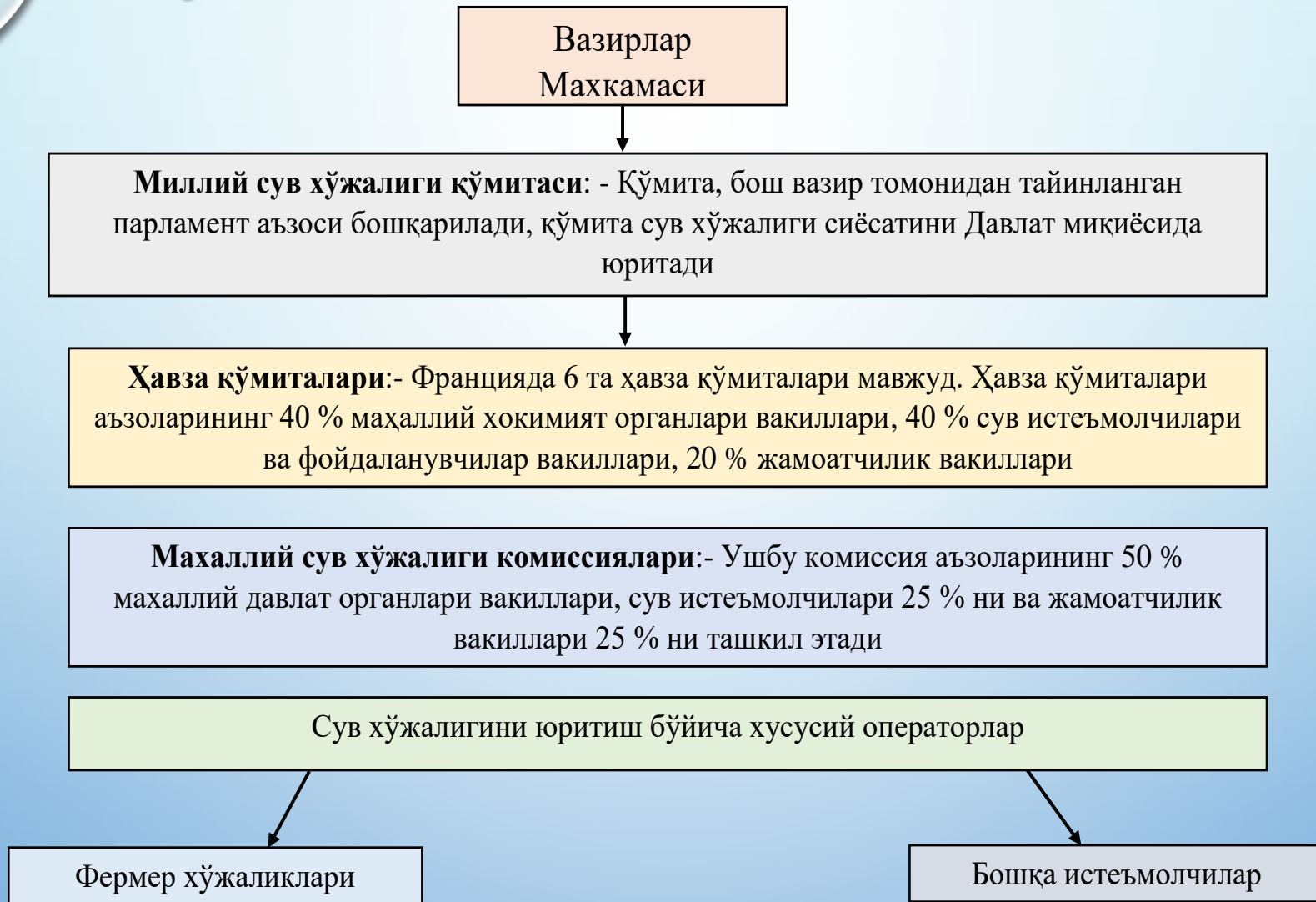
Изоҳ: Испанияда сугориш суви учун тўлов: 1м^3 сугориш суви учун 0,16 АҚШ долларини ташкил этади.

ИСРОИЛ ДАВЛАТИДА СУВ ХЎЖАЛИГИ СОҲАСИНИ БОШҚАРИШ ТИЗИМИ

Изоҳ: Исроил иқтисодиёти учун шилатиладиган сув ресурслари (2017 йил маълумоти) – 2187.1 млн. м³ ни ташкил этади. Шундан қишлоқ хўжалиги 58 % ни, яъни 1268 млн. м³ истеъмол қилди. Бу кўрсаткич дунёда 70-95% ни ташкил этади. Исроилда қишлоқ хўжалиги учун шилатиладиган сув ресурсларининг 38% чучук сув, 62 % альтернатив манбаалар (денгиз ва оқова сувларини тозалаш орқали шакиллантирилади). Исроилда сугориладиган 1 м³ сугориш суви учун тулов 0,50-0,75 АҚШ долларини ташкил қилади.

ФРАНЦИЯДА СУВ ХЎЖАЛИГИНИ БОШҚАРИШ ТИЗИМИ

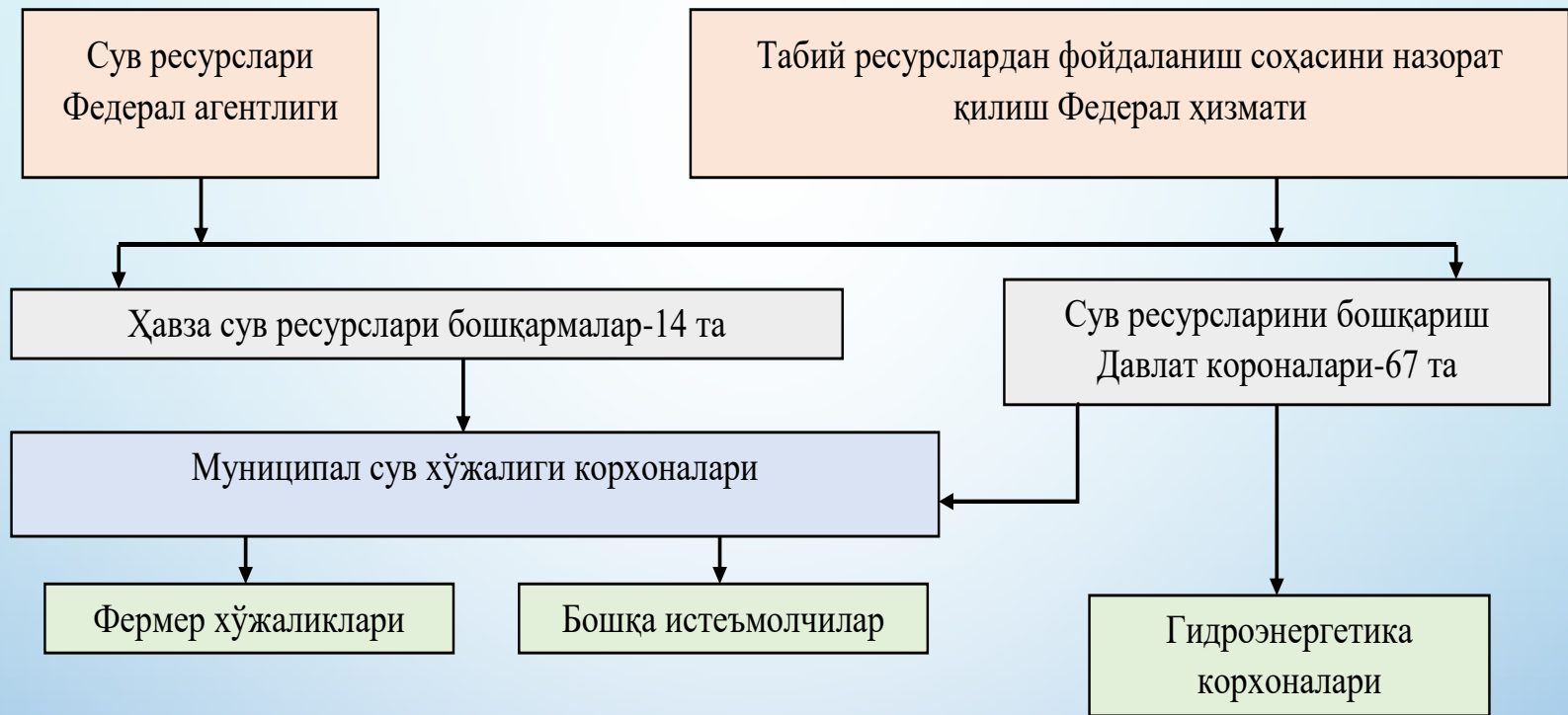
Изоҳ: Франция сугориш суви учун тўлов: 1 м^3 сугориш суви учун 0,12 АҚШ долларини ташкил этади.

ХИТОЙ ХАЛҚ РЕСПУБЛИКАСИДА СУВ ХЎЖАЛИГИ СОҲАСИНИ БОШҚАРИШ ТИЗИМИ

Изоҳ: Хитой Халқ Республикасида сугориш суви учун тўлов мавжуд, яъни 1 гектар сугориладиган майдон учун тўлов 92-100 АҚШ долларини ташкил этади.

РОССИЯ ФЕДЕРАЦИЯСИДА СУВ ХЎЖАЛИГИНИ БОШҚАРИШ ТИЗИМИ

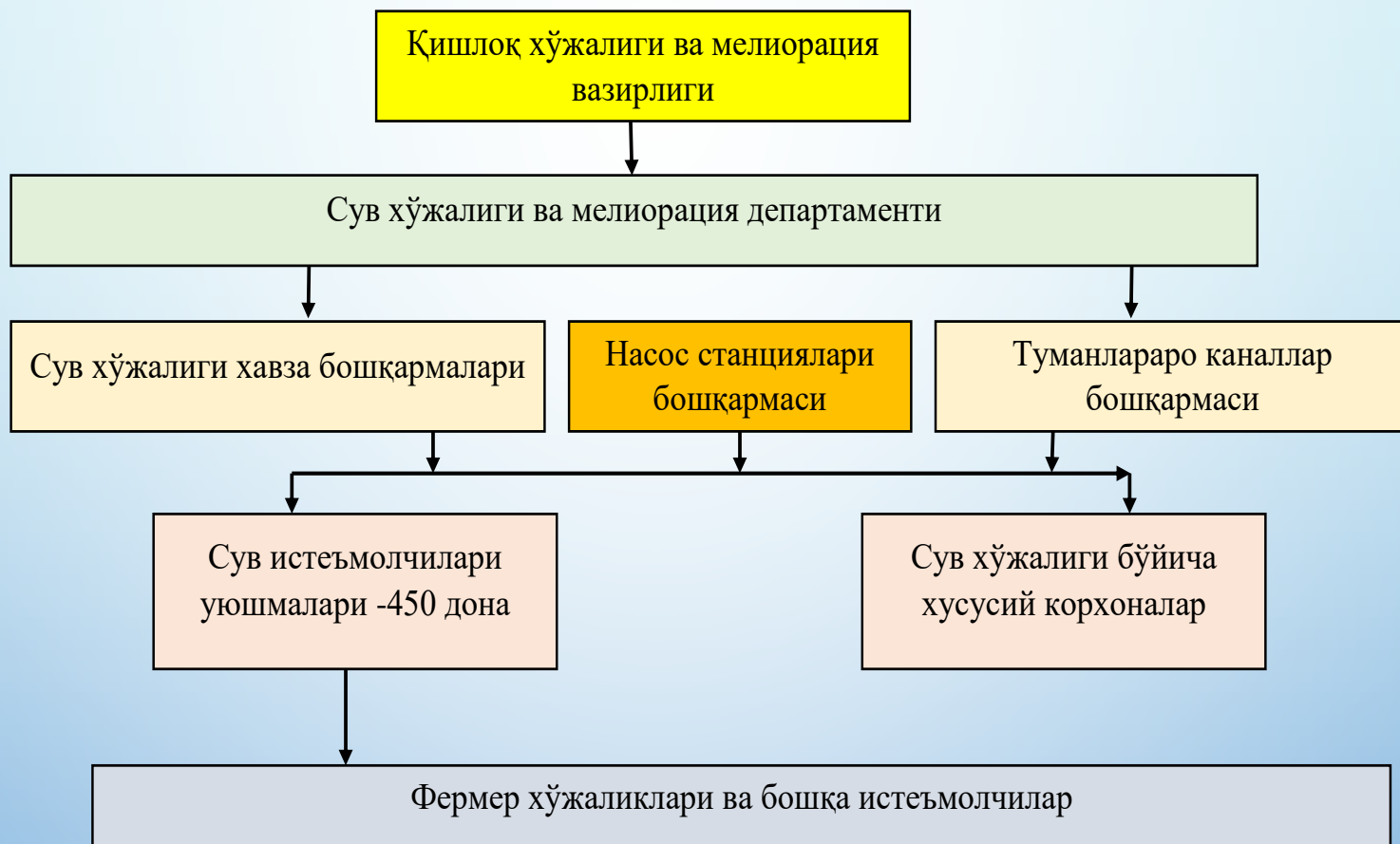
Изоҳ: Россия Федерациясида сув ресурсларини бошқаришда ягона информатсион тизим мавжуд эмас, бу эса ўз навбатида мураккаб сув хўжалиги тизимини бошқаришда тегишли муаммоларни келтириб чиқармоқда.

Россия Федерациясида 1995 йилда “Сув кодекси” қабул қилинган. “Сув кодекси” да сувдан фойдаланиш ва уни истеъмол қилишда 2 турдаги тўлов кўзда тутилган:

- Сув объектларини тиклаш ва муҳофаза қилиш учун тулов;
- Сув хўжалиги иншоотларини сақлаш, сувнинг зарарли таъсирларидан химоя қилиш, сувни етказиб бериш учун тулов.

Сувни истеъмол қилиш ва фойдаланишда тўлов: саноат маҳсулотлари қийматининг- 0.26 %, қишлоқ хўжалиги маҳсулотларининг- 0.3%, сув транспорти -0.1 %, эл/энергетика -1%.

ҚИРҒИЗИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА СУВ ХЎЖАЛИГИНИ БОШҚАРИШ ТИЗИМИ

Изоҳ: Қирғизистонда жами суғориладиган 1043 минг гектар майдонларнинг 70% даги фермер хўжаликларига 450 та СИУ лар хизмат кўрсатади. Шулардан 315 таси ирригация ва мелиорация инфра тузилмасини балансига қабул қилишган. Қирғизистонда СИУ лар бўйича қонун қабул қилинган. СИУ лар фермер хўжаликларига хизмат учун пулли хизмат кўрсатади. Аммо СИУ лар хизмат кўрсатишидан оладиган тушум, СИУ ларни сақлаш ва эксплуатация харажатларини қопламайди.

Ички хўжалик суғориш тармоқларидан фойдаланиш ва фермер хўжаликларига сувни етказиб бериш тизими

